Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Thomæ Goodwini Moses & Aaron Seu Civiles & Ecclesiastici Ritus Antiquorum Hebræorum

Godwin, Thomas

Bremæ, MDCCX

VD18 12442798

Cap. V. De Vitualo fuso.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18703

Visual Library

formam humanam. *R. Levi* I. *Sam.* V. Nihilominus opinio *Scaligeri* verisimilis videtur, quòd illi, quibus *Dagon* exponitur *Jupiter Aratrius*, sive ἀγρότης *ruricola*, errare possint & legere שָׂדֶה, quæ vox significat *agrum*, pro שַׁדַּי, quod est nomen Dei *Omnipotentis*.

CAP. V.

De Vitulo fuso.

I. HIstoria *fusi vituli* latè recensetur *Exod.* XXXII. ubi legimus populum per absentiam Mosis ab Aarone petiisse sibi fieri Deos, quibus tum ipse dederit *vitulum fusum*.

II. Ratio, cur Deum potiùs ἐν ὁμοιώματι in *similitudine vituli* adorârint, quàm alîus creaturæ, in genere ab Interpretibus hæc redditur, quòd istum errorem inbibissent ab Ægyptiis, qui vivum bovem colebant, (1) quem *Apim* vocabant aut *Serapim*,

(1) *Bochartus in Hieroz. lib.* 2. *c.* 34. probat *vitulum* non fuisse emblema *Apis* vel *Serapis*, quia horum cultus longè recentior sit, quàm egressus ex Ægypto, nec quoque *Josephum* unquam sub forma bovis cultum, uti inferiùs probare tentat Autor noster, quia *Exod.* I. 8. legitur penitùs exoleta memoria *Josephi* fuisse. Quid ergo dicemus, cur Israelitæ potiùs *bovem*, quàm aliud idolum probârint? Resp. Israelitæ aut imperârunt Aaroni μοχοποιήσαι, aut *vitulus* occultâ quâdam sorte ac manu exstitit, uti Judæi censent plerique; sed prius probabilius. Videntes ergo Israelitæ

rapim, quemque per simulacrum expressérant, fasciculo capiti imposito, *Plin. nat. Hist. l. 8. c. 46. Herodot. l. 2. Solin. c. 35.* aut juxta aliorum distinctionem 45. *Alex. Genial. Dier. l. 6. cap. 2.*

III. Hic bos certis maculis & genitalium notarum figuris signatus, à cunctis aliis diversus fuit. Corpore erat niger, candidâ fronte, in tergo albâ notâ insignis, & nodus sub lingua ejus, quem cantharum appellant. Ut has notas in vitulo insignes redderet Aaron, videtur usus fuisse בְּחֶרֶט *stylo sculptorio.* (2) Ægyptii ad istum Bovem

litæ Mosem tardare, persuaserunt sibi, forsan Mosem à flamma Dei absumptum, aut in cœlum sublatum, reliquisse Israelitis liberam optionem, quomodocunque vellent, Deum colendi. Illi igitur abducti φρονήματι σαρκὸς *carnali prudentiâ*, adspectabile Dei emblema & signum voluerunt, (nam impossibile est, Judæos existimâsse quòd Aaron posset creare Creatorem) ut haberent sub cujus nomine Deum colerent. Ita & sentit *Spencerus* c. 2. s. 1. Ejusmodi autem symbolum non invenerunt aptius, quàm bovem, dum concluderent, Deum, quum vellet tot taurorum boumque sanguine coli, capi istius animalis amore: propterea que gloriam Dei in formam bovis, quemadmodum stulta Gentilitas suum *Jovem* in bovem olim convertit. Hoc μοχθοποιήσεως peccatum Israelitas conjecit in duri vincula jugi, quod postmodùm velut vitulantes tauri subire coacti sunt, additis magistris & senioribus qui ipsos remissos & torpentes aeri παιδείᾳ *castigatione* coërcerent.

(2) *Bochartus* l. c. וַיָּצַר אֹתוֹ בְּחֶרֶט ait ambiguum esse & posse exponi sic; *& formavit illud stylo*, vel sic; *& recondidit illud in marsupio*; multisque argumentis probat posteriorem expositionem. Confer saltem 2. *Reg.* V. 23.

Landesbibliothek Oldenburg

vem accedunt responsa petituri & oracula. Responsa privatis dat, è manu consulentium seu fœnum seu gramen capiendo; quod cùm captat, portendit felicem eventum, sin, sinistrum, *Plin. Hist. nat. l. 8. cap. 46.* item *Alex. Genial. dier. l. 6. c. 2. Sic mutaverunt gloriam suam in figuram* שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב *bovis comedentis herbam, Ps.* CVI. 20.

IV. Vox Hebraïca, *l. c.* versa *Bos*, est שׁוֹר; quod propterea annoto, quia lucem affundit alteri nomini, quo insignitur hocce idolum; aliquando enim vocatur *Apis* ab Hebr. אַף *facies*, aliquando *Serapis* quasi *Scher-apis*, quod nihil aliud notat, quàm *caput bovis*, quod est verum nomen, quo hanc idololatriam appellarunt Patres. *Cyprian. de bono Patient. p. 318. Vid.* etiam *August.* & *Tertull. adv. Jud. c. 1.* (*)

V. Vulgò constat hanc idololatriam ab Ægyptiis manâsse ad Israëlitas, sed unde eam Ægyptii hauserint à paucis demonstratum est. Non inepti-unt,

(*) Quùm veteres in Theologia sua ἐθικῇ, μυθικῇ καὶ φυσικῇ suis idolis aptos significatus vel quæsiverint, vel docuerint; etiam *Serapis* totam rerum Naturam denotâsse dicitur:

Οὐράνιος κόσμος κεφαλή, γαστὴρ δὲ θάλασσα
Γᾶα δέ μοι πόδες εἰσί, τὰ δ' ἄκρα τὰ αἰθέρι κεῖται.
Ὄμματα τηλαυγὲς λαμπρῶν φάος ἠελίοιο.

Habuit enim ille *Apis* peculiare simulacrum & statuam, quod Autor indicavit, idque *Memphi* & *Alexandriæ*, uti *Isis Bubasti*:

Te Serapim Nilus, Memphis veneratur Osirim.
Ovid. Met. l. 9.
- - - cum qua latrator Anubis,
Sanctaque Bubastis, variisque coloribus Apis.

unt, qui putant, primam institutionem factam esse in honorem memoriamque *Josephi*, qui suâ prudentiâ Ægyptum vicinasque terras in septennali fame sublevavit. Præter testimonia præstantium Autorum, ut *Suid. in Σάραπις. Ruffin. in lib. 2. hist. Eccl. c. 23. Pier. Hierogl. l. 3. p. 25.* sunt insuper firma argumenta, quæ nobis id persuadere possunt. 1. Anni cùm affluentiâ tùm fame insignes, denotati sunt per boum apparitiones. 2. Non potest aptius emblema esse (modò non postea in idolum commutatum esset) ad alendam memoriam alicujus *Josephi*, cujus sola dexteritas frumentum & annonam in extrema fame suffecit, quàm bos, verum vivumque seduli Patrisfamilias ὑπόδειγμα. Hac in re convenit *Suidas* cum aliis, quòd hic bos effictus sit *modium capite gestans*, licèt alii insuper clarè exponant rationem hujus effigiei, scil. ad denotandam copiam & abundantiam frumenti à *Josepho* tempore famis divisam.

VI. Quantum ad (†*) peccata Israelitarum in hac μοχοποιΐᾳ *vituli fictione*, hodierni Judæi omnem

(†*) Non censendi sunt soli *Israëlitæ* istius peccati & idolomaniæ rei. *Omnes illi, qui vel aspectabili aliquo signo* putant suo arbitrio relictum esse honorare Deum, vel quùm ille ipsis præsens non sit nec sentiatur, eum in externis symbolis quærere & colere; *vel qui necessarium putant*, suoque arbitrio relictum, *ut populus statuat, quomodo omnia ordine agantur, & imprimis, ut habeat aliquod symbolum, quod omnes unà sequantur. Cujusmodi sapiens cogitatio in Babylone fuit illa de constituendo nomine. Gen. XI.* Ita loquitur Summus Theologus *Coccejus Comment. in Exod. XXXIII. §. 2.*

Landesbibliothek Oldenburg

omnem culpam rejiciunt in Ægyptios proselitos, qui cum Israelitis egressi sint, dicuntque hos Ægyptios, *Aarone* res pretiosas in ignem conjiciente, suis præstigiis & magicis artibus *vitulum* produxisse, quo fine ipsius *Aaronis* verba urgent: *Conjeci aurum in ignem*, ויצא העגל הזה *& prodiit vitulus iste*; *Exod.* XXXII. 24. quasi is non factus esset ipsius arte aut arbitrio sed spontè ita evenisset. Verùm hæc ipsius responsio ostendit potiùs, quàm vana sit hominis mens, ad colorandum peccatum; & quemadmodum instrumentum sculptorium peccatum *Aaronis* altè impressit, ita illud confessio saniorum sapientiorumque Judæorum adversùs se promulgat, quando ajunt: אין לך ישראל פורענות שאין בה אנקיטא מעון העגל *Nulla ultio obvenit tibi Israel, in qua non sit uncia perversitatis vituli illius. Moses Gerund. vid. Munster. Exod.* XXXII.

VII. Claudam hoc caput conformitate, (†) quæ intercedit inter *Apin* & *vitulum fusum*, quæque in

(†) Illa analogia inter *Apin*, seu *Serapin* & vitulum fusum satis clara est. Forsan eò magis Israëlitæ in ejusmodi Bovem effigiandum propensi fuêre, quòd in Ægypto simile quid viderant, & Ægyptiorum χαρμόσυνα, lætum *Serapis* festum, unà celebrarant. *Moses* verò & in pœnam, ludibriumque Israelitarum Ægyptios imitatus, in cineres redactum vitulum undis mersit. *Lucan. lib. 9.*

. . Et sacer in Magni cineres mactabitur Apis.

Papin. Prop. . . Aut quo se gurgite Nili
Mergat adoratus trepidis pastoribus Apis.

Landesbibliothek Oldenburg

in tribus consistit: 1. Quemadmodum quædam peculiares notæ in bove Ægyptiaco erant, ita plausibile est, *Aaronem* ejusmodi notas & insignia stylo suo sculptorio expressisse. 2. Quemadmodum Ægyptii suo bovi solenne festum celebrabant multo jubilo & lætitiâ; *Suidas in voce* Ἄπις. Ita Israelitæ proclamarunt festum suo πτερόποδι *quadrupidi; populusque consedit ad edendum & bibendum, & deinde surrexerunt ad ludendum, vers.* 5. 6. 3. Quemadmodum tandem bos Ægyptiacus undâ submersus est, ita *Moses* vitulum fusum combussit, commoluitque in pulverem, (3) & dispersit per torrentem. *Exod.* XXXII. 20. *Deut.* IX. 21.

VIII.

(3) Hic tria quæruntur. 1. Quomodo *Moses* aurum combussisse dici possit? 2. Quomodo commoluisse? 3. Cur aquas adsperserit pulvere? Resp. 1. Plurimi Interpretum dicunt *comburere* esse pro *liquefacere*, veluti Romani *ustrinam* vocant locum, in quo metalla conflantur. Sed vereor ut satis commodè. Nam si *Moses* deinde commoluit aurum, in quem usum liquefecit? cùm vitulus aureus liquefactus æquè durus & difficilis contritu sit, quàm si in primo statu commoleretur? Nisi malimus cum aliis arbitrari, *Mosen* artis Chymicæ non fuisse rudem, sed scivisse illud aurum reddere fluviatile & potabile. Putem ergo hic intelligi combustionem propriè sumptam, scilicet aut instrumentorum cultûs vitulini, aut vituli lignei, qui undiquaque obductus fuit auro, velut arca & mensa panum. Si enim statuamus vitulum (qui citra dubium non exiguæ staturæ fuit) merum aurum fuisse, non sufficient conflando illi ἐνώτια *inaures* mulierum. 2. Limâ contrivit aurum, ejusque tenuibus ramentis & pulvisculis conspersit aquam seu torrentem montis *Hureb*, ex quo hauriebant omnes Israelitæ. 3. *Moses* aquas scobe illâ aureâ conse-

vit,

VIII. Postea *Jerobeam* ejusdem iniquitatis autor fuit, licèt aliam ob rationem; volvebat enim animo suo, fore, si populus adscendat Hierosolymam Sacra facturus in domo Jehovæ, ut desciscat, & redeat ad pristinum dominum Regem Jehudæ. Quapropter fecit *duos vitulos aureos*, posuitque alterum *Bethele*, alterum *Dane*, dicens: רב־לכם מעלות ירושלים *nimium est vobis ascendere Hierosolymam.* 1. *Reg.* XII. 26. 28.

CAP. VI.

De Astharoth, Ammonia Junone, Regina cœli, & Diana Ephesina.

I. QUemadmodam *Sol* sub variis nominibus adoratus est, ita & *Luna*. עשתרת *Astboreth* erat idolum, præprimis *Sidoniorum*. 1. *Reg.* XI. 5. 2. *Reg.* XXIII. 13. Habuit suum templum dictum בית עשתרות *Domus Astharoth*, in quo

vit, ut Israelitæ transgressores biberent iniquitatem manuum suarum, quo ipso testarentur se meritos esse, ut illa execratio descenderet in omnia ipsorum vitalia. Nugæ sunt Rabbinorum, qui putant id factum, ut signo aliquo frons eorum, qui se illâ idololatriâ contaminaverant, notaretur. Scholastici quidam barbas reorum rutilasse scobe aureâ dicunt:

Hebræi tradunt Mosem fecisse quod audis,
Ut sciret solos hâc ratione reos.
Nam rutilans auro monstrabat barba nocentes,
Dum patulo latices fluminis ore bibunt.

Landesbibliothek Oldenburg